

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 8 (4)

IZDAN 1 DECEMBRA 1940

PATENTNI SPIS BR. 16385

I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft, Frankfurt a. M. Nemačka.

Sredstva za vlaženje lužinama za merceriziranje.

Prijava od 16 juna 1939.

Važi od 1 maja 1940.

Naznačeno pravo prvenstva od 24 juna 1938 (Nemačka).

Kao što je poznato odavna je uobičajno pri tretiranju pamuka jakim natronskom lužinom, pri tako zvanom procesu merceriziranja, da se natronskoj lužini dodaju sredstva za kvašenje pamuka koja izazivaju brže potapanje pamučne robe u natronskoj lužini i time ubrzanje procesa merceriziranja. Kao takva sredstva za kvašenje preporučivan je veliki broj organskih jedinjenja među kojima se mogu naročito pomenuti derivati masnih kiselina. S druge strane se za tu svrhu mnogo upotrebljavaju fenoli, naročito krezoli, i tehničke mešavine takvih jedinjenja koja pored svojstvenog dejstva kvašenja imaju još i to preimущество da dispergiraju neko drugo sredstvo za kvašenje, koje se takođe dodaje, a u slučaju da to drugo sredstvo nije jednostavno rastvorljivo u jakoj natronskoj lužini tako da ono može vršiti svoje dejstvo kvašenja u natronskoj lužini.

Nadeno je, da oksalkilamidi masnih kiselina sa 5—9 atoma ugljenika u molekulu, predstavljaju odlična sredstva za vlaženje lužinama za merceriziranje. Uvek prema dužini ugljeničnog lanca u masnim kiselinama i prema broju hidroksilnih grupa koje prouzrokuju rastvorljivost, ovi su amidi lako rastvorljivi u lužinama za merceriziranje ili su praktički nerastvorljivi, te se u poslednjem slučaju mogu dovesti u rastvor dodatkom poznatih sredstava za dispergiranje.

Spomenute masne kiseline sa 5—9 ugljeničnih atoma mogu se dobiti iz prirodnih produkata. Iste prisilno nastaju kao nusprodukti prilikom oksidacije parafina u masne kiseline sapuna, usled čega je njihova

primena od većeg tehničkog značaja. Sem toga mogu se takođe primeniti kiseline (sa razgranjenim lancem), koje se mogu dobiti pomoću oksidacije viših alkohola, koji nastaju pri sintezi metanola.

Pri spravljanju oksalkilamida iz kiselina ili njihovih funkcionalnih derivata vrši se na poznat način.

Primer 1. Mešavina masnih kiselina iz masnih kiselina sa 7—9 ugljeničnih atoma u molekulu, koja se dobija pri oksidaciji parafina, pretvara se na poznat način u dietanolamid. Poslednji predstavlja gustu tečnost koja se bistro rastvara u natrijevoj lužini od 30° Bé. Rastvori od 5—10 g u litru skoro trenutno ovlažuju sirov pamuk.

Primer 2. Umesto mešavine masnih kiselina sa 7—9 ugljeničnih atoma, upotrebljava se mešavina sa 5—7 ugljeničnih atoma u molekulu. Ove se isto tako pretvaraju u dietanolamid i mešaju sa istom količinom monoetanolamida n-valerianske kiseline, te se na taj način takođe dobije izvanredno sredstvo za vlaženje lužinom za merceriziranje.

Primer 3. 20 delova dietanolamida alfa-metilkaprilne kiseline, 40 delova sirovog krezola i 40 delova sirovog ksilenola, međusobno se pomešaju. Mešavina predstavlja jako dejstvjuće sredstvo za vlaženje lužinom za merceriziranje.

Patentni zahtev:

1. Sredstvo za vlaženje lužinama za merceriziranje naznačeno time, što sadrži oksalkilamide iz masnih kiselina sa 5—9 ugljeničnih atoma u molekulu.

